

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

VARETÆGTSFÆNGSLING GENNEM 100 ÅR - EN PRAKSIS DER IKKE VIL ÆNDRES?

PETER VEDEL KESSING

-- PH.D., SENIORFORSKER DANSK INSTITUT FOR MENNESKERETTIGHEDER

- ADJ. PROFESSOR, SDU

- MEDLEM AF FN'S TORTURKOMITÉ

1. HVORFOR VIGTIGT
2. LIDT HISTORIE
3. LIDT STATISTIK



1. HVORFOR VIGTIGT

- Stærk belastning – afstår fra anke?
- Mange er/bliver psykisk syge (DfK: 2013 – 91 %)
- Dårligere rettigheder for arrestanter end afsonere – fx besøg, telefon, beskæftigelse
- Efter varetægt/løsladelse: arbejds- og familieproblemer (Rockwool Fonden 2020)
- 15% får ikke en ubetinget fængselsstraf
- Overbelæg (41%) - leje af fængsel i Kosovo - 1,5 milliard/10 år
- Kritik CPT og FN's Torturkomité december 2023

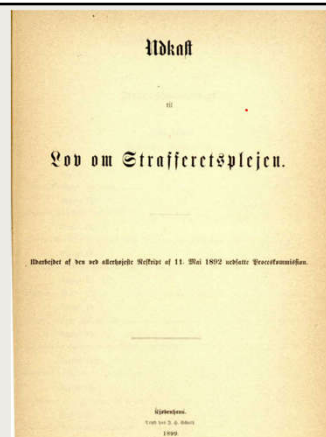
2. Lidt Historie

”Det omfang, hvori varetægtsfængslet nu for tiden ofte anvendes, har som vel bekendt mere end noget andet i den bestående ordning af strafferetsplejen været genstand for angreb.”

– Proceskommission, 1899.

Varetægtsfængsling er ”ikke er et naturligt og nødvendigt korrelat til enhver sigtelse.”

Ikke anvendes ”udenfor tilfælde, i hvilke der *in concreto* foreligger bestemte retfærdiggørende grunde for dets anvendelse.”



Rpl. 1916 - væsentligt begrænse brug af varetægtsfængsling

Ændringer:

- 1) Slut med varetægt mhp. tilståelse (HR: 1886.924 H- Fejø-sagen)
- 2) Fristbestemmelser – 4 uger – for at begrænse varighed
- 3) Konkret begrundelse for varetægt (unddragelse, gentagelse og påvirkning)
- 4) Brug af varetægtssurrogat

"ikke blot Dommerens ret, men også hans pligt at nøjes med sådant"

Hurwitz (1959): Reform har ikke virket: "begrundelser utilfredsstillende" – "fængslingssurrogat slået helt fejl i praksis"

RPL. Lovændring i 1978 og 2008 - begrænse varetægtsfængsling

- begrundelseskravet skærpes
- øget brug af varetægtssurrogat

I dag: Meget tyder på gentage Hurwitz kritik fra 1959 - "begrundelser utilfredsstillende" – "fængslingssurrogat slået helt fejl i praksis"

3. LIDT STATISTIK – FORBEHOLD!

2021:

Omfang – antallet faldende over senere år - men:

41% alle indsatte er varetægtsarrestanter

- Sverige 28%; Norge 23%, Finland 21%. Gns. Europa 24,8 %

Langvarige varetægtsfængslinger over 3 mdr:

1.750 langvarige – 717 i 2005

50% er langvarige – 12,4% i 2005

Varede i gns. 8,5 mdr./255 dage – 219 dage i 2005.

Konklusion?

Trods politisk ønske over 100 år om at begrænse længde af varetægtsfængsling – og tre ændringer af rpl. 1916, 1978 og 2008 – er det ikke lykkedes ?